

КУР-НУҢ ЭЛЧИН ЧЕРИНГЕ НОТА

Июль 26-да СССР-нің ДХМ-а КУР-нун Москвада ачып чырыгы дараалындагы нотаны тыясыя:

Совет Социалистик Респуб-ликалар Эвелелинин Даштыкы херектер министрствоу Кыдат Улуу Республикасынын ачып чырыгы дараалындагы чыгуу меделер турат.

1979 чылым июль 24-те КУР-нун Даштыкы херектер министрствоу СССР-нин ачып чырыгы нота дамчыдып берген. Ажыдагы корутуу чорутуу ажыдагылаа, эге-мендик уюмга үндүрүлгөн-дө даап болушкан 16-дүрүп, 1979 чылым июль 16-да Чыбарсу артык муруну-чөп таламыга 44 километрге со-вет-кыдат кызматкара болган чорутуу ол нотада шыя өвөс көрүтүп турар.

Ол таварылганын шынык байдалдарып июль 17-де КУР-нун ачып чырыгы СССР-нин ДХМ-ини аас-биле берген ме-делеленде тайылдырлаан. Ол байдалдар мындагы болган: чырыктык дөрт кыдат шериг албанынлар СССР-ни кызмат-гарын үрөп болган ханыма 500 километр чейин совет де-вискозорун штыкче тургун көрүн келген; совет кызматгар нарым-биле таварык берген-дин түпкөлдө кыдат чырык-челерини бирөөн — пилити-ини айыма чок чорутууну Чыгууга округ аралындагы политуру өлүктө, а ийги-ля байкалтыркан болган эм СССР-де эмеден чылар.

Айтылганын участота кызматгар өскөү кызматгар дөмө-дөт. Ону бо чырымды июль 24-те кыдат нотада база үздөсү көрүп турар. Таварылганын болган черт, КУР-нун шериг албанынларын үздөсү кыдат-кынын херектери, олар-нын ач чоран боо-чөсө болган он-чөсө, туттурган кынын өчүртери болган маргыш чок өскө-дөа факты-лар херектин алыс жүжү КУР-нун ачып чырыгы СССР-нин ДХМ-ини июль 17-де нота-зында чыгуулааным мшыаш чогуу-на херик шок мидик болганым бадаткап турар.

Уенгегуш хемияк баямда районда кыдат чурттакты чоңуң ажыл-агыйым ажыл-чорудугаама кызматгар байдалдарын база КУР-нун ДХМ-ини нотаында хаямдыч турар.

Уенгегуш хемияк баямда, ол мшыаш Сандысас да-мык ачып соңу таламында болган Улькы-Уласты хемияк баямда совет кызматгар районварга кыдат чурттакты чоңуң ажыл-агыйым ажыл-чорудугаа чорударып ше-гелдерин кыдат тала 1978

болган 1979 чылымдын дур-гузуна үргүчү үрөп келген. Ол негелдер: ажал-агыйым ажыл-чорудугаа чорудары-нын хуусааларын баш бурун-гаар дугуржун алырны, ол ажыл-чорудуганын район-варына кыдат шериг алба-нынларын көстүп келерин болдурабыз, ол мшыаш ол черлерге үр үзгү туудуларын болган камгала туудуларын кылып болбазы коруп тура-ры билдинер болгай. Ол не-гелдерин үрөн турарынын фактыларыча кыдат таламык кычыгын дипломаттык шү-гүм-биле-дөа, кызматгар эрге-чарыгаларынын шүгүм-биле-дөа кам удаа угландыр-ып келген.

Уенгегуш хемияк баямда районварга кыдат чоңуң ажыл-агыйым ажыл-чорудуга-ны чорударына совет тала-мын чыбарыктыктын ол районварга кызматгар шериг Кызматгар кыдат-бир эрге-рин хуздөп көргөн өвөс, ха-ри Совет Эвелелинин чаа-гай күзөл-сорууну шүт-ла херектен-дир деп чүвени ба-за ошалаң дөмдөдөрүн СССР-нин ДХМ-ини эргежок ту-гула кыдыр санап турар. Кызматгар корум-чурумуу камгалаа таламы-биле амыт-тыган районварга совет тала-мын ач турар бүт-дө хем-челери дүрүм баузар бол-ган таламынын арамында бар дугуржунушварга дү-жүп турар.

Кызматгар чаа өчүк-өйгө-гө база июль 24-те болууду нотаында оң ажылааны шак ол топ-нуга кыдат тала-га чүтө херек аларынын деп айтырып тургустуруп кел-ди. Айтылганын нотада та-йылдыраттыган даап бо-даныш — топ-нугу-дур деп чүвени КУР-нун чааа биле-дө болгай. Бичаарга кыдат удушту-дөа, делегейини хой-нитизини-дөа ол чызык чүтө буудулуру турары? Чыг-гыс чүтө тодаргай: хөдөлүш-кынын мидик хөвир бисти-ни ич-чуртуулуң арамын-да харылааларын ортала-дырарына итич бербес.

Тайылдыраттыган факты-ларга үздөсүлөш, ССР Эвелелинин Даштыкы херек-тер министрствоу шүт-ла барымаа чок кыдыр көр-гөс, КУР-нун ДХМ-ини нота-зында меделелетинген уду-рламышканын хуздөсөй ту-рар болган Совет Эвелели-нин кызматгарын КУР-нун шериг албанынларын үрөсүн дугайты болууду удуранышканын база ка-тап бадаткап тур. Июль 16-да болган таварыкга үздөсөй ийи кыдат хамаатынын хара-жадым дрөш бүтү ханыма салган КУР-нун эрге-ча-гыргалары, харын чүтө ол эрге-чарыгалар чүктө-р анаар.

Уенгегуш хемияк баямда, ол мшыаш Сандысас да-мык ачып соңу таламында болган Улькы-Уласты хемияк баямда совет кызматгар районварга кыдат чурттакты чоңуң ажыл-агыйым ажыл-чорудугаа чорударып ше-гелдерин кыдат тала 1978

БӨМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ

СЭТА-НЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТИЛЕРИ ДЫҢНАДЫП ТУР

СОВЕТ СПОРТ ДУГАЙЫНДА Д Е Л Г Е Л Г Е

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). «СЭТА-де спорт» деп делгелени АКШ-тын Теннеси штатынын Ноксвилл хоорайында ажыткан. Харылдажылгалар, солчууш-кунар болган кады ажыда-жыла дугайында СССР-нин болган АКШ-тын арамында нити дугуржулга дүштүр ону эрттир турар. Совет Эвелелине массалык күл-культураны болган спорт-туу хөгжүлдөсүн, келер чы-лым Олимпиада оюнорунга белеткеди, совет спортчулар-ында делегейде харылааларын мында делгөн чүздөр амери-канырга таныштырар.

БЫ ЖЫГ ТУРУШ

ДЕЛИ. (СЭТА). Женевага болган конференцияга соца-листик Вьетнамдын ээлеп ал-ган быгы, принципалдык туржу АКШ-ты болган Кы-даттын ол чурттуу штыкы херектерине холгаалар, деле-гейини хой-нитизини ол чуртка удурадыр тур-гузар деп оралда-жымышканын үскен деп. Ийгинын «Петри» со-дугу бижзеп. Америк интер-венцианын, ол мшыаш кыдат

Төлөзлектин меделели

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). СПК дээр кампучи агентте чыры-нин дамчыкан меделеленге Кампучия Улуу Республика-нын Даштыкы херектер ми-нистерствоуну төлөзлекчи-ни Кампучияны Улукчу-ре-волюстун политикаын башка-рып турарын ошалаң меде-лелен. Кампучи удушту аажок херектеп болган оон бедни-

Бахтар агентиледди дыннады

НАБУЛ. (СЭТА). Элчин че-рини болган апрель рево-люциянын соода ажал-дап кирипкен өскө-дөа аме-рик төлөз черлерини ажал-дакчыларынын санын кызматгар АКШ-тың Кабулда эл-чин чериден Афганистан Демократтык Республиканын Даштыкы херектер министр-ствоу негез.

Апрель революциянын соода Афганистанга чымык даштыкы төлөз болган албан

чаны Л. И. Брежневтин деле-гелени көрүчүлдеринге че-дирген байыры анза аалчы-лар аажок узуг сонуграл-биле уткан. «Совет чурттуу спортчу намырын арына-ры-биле таныжар чорук тай-бын болган кичи төздөтөн-нин келди келер үеи дөш Олимпиада хартиянын чар-лааны бичишикин болган улустарнын найралынын идеялары Совет Эвелелинде амыралда канчаар боттан-гы турарынын дугайында тодар-гай билишкенин бээр деп мында айткан.

Делегейини кол бедүктери-ни бирөөн 1980 чылым Москва Олимпиадында белет-кеге тураскааткан. Ол аме-

риканарыны оша сонуграл-ды хайнытыра берген, чүд-дөа келер үеи Олимпиада аренаарында 60 хунерде СССР-ниң Улустарынн спар-такиадамы эртин, мында дашты-кы (оларын арамында аме-рик) спортчулар киржип ту-рар. Мычтанга ону АКШ-тын спортчу хой-нитизин, парла-гал болган телевидение соңу-ргал-биле хайгаарап турар.

Совет делегелени ажал-ды-рынн баулаанын чүтө чуга-лап тура. Иксылдин терги-лекчи Р. Тайри СССР-ниң болган АКШ-тың арамында культура чүдөдери соңуру-ну программанын кезе-е болур бо делегейин хуздөп алыры оң хоорайына улуг

да бол. Мурнуу-Чөп Азия-нын күрүчелери дескенер айтырын билишкени-биле кө-рүп турар. Кыдат национал-дык кижилерин санынн оларынн коvdдөрине оларын күзөл чоңунуң чүтө дээр, оларын дуалы-биле Пекин ол чурттарга болуун салдарын күштелдерин, оларын экономикаын болган политикаын контрол-ду сегирин алырын, оларын штыкы херектерине хол-гааларын кызылып турар.

чөк-дө болза, аажок кызмат-гар болганда, ол чурттар-дын Афганистанда төлөз чер-лерини ажалдакчыларынын санын коvdдөрине барым-дамы чок болуп турар. Аф-ганистан Демократтык Респу-бликанын болган АКШ-тың арамында ол күрүчелерин төлөз черлерин ажалдакчы-ларынын саны деп болган ту-рар хандыртыган турарын Афганистандын ДХМ-и не-гез.

автомобиль оруктарын не-плестиг хөгжүдөдөрүн бол-ган эде дериниң талазы-биле кады ажыдажыла-га дугайында дугур-жулгалар хамааты умар чүгүлүң талазы-биле, ылаңгыла делегей аэро-порттарын хөгжүдөдөрүн болган делегейин чамдык аяшшугумнарны кады ажы-галарынын талазы-биле кады ажыдажылыгы тодарып турар.

Харылдажылганын ажы-нын эң бедирин — ол со-рулгаларын бирөөн. «Дык хой көрүзүлгөдөдөрүн талазы-биле бистиң чурттарымыс ан-дэ эталонорун тургуду-чулары болбай турар. Бил-чеге ол электриниканын, ма-шина туудушунуң, химия индустриянын хөгжүлдө-зинде чамдык улаанышканы-нарга хамаарып. Ол чүдөдөр талазы-биле муранчы туруш-тарже үнүп болур бис бе? Болбайн аан! Күш-ажылың улустар арамында социали-стик хуваалдын аажок бил-диг сайыраңгаймыткан ту-дум, бистиң ажал-агыйлары-выстың арамында харылда-жыла сыйры болган тудум ол улам дүгөн болур» — деп, эш Л. И. Брежнев чугалаан.

Бүгү чүдөдөр талазы-биле харылдажылганын сайыраңга-ймытар, ажыл-агыйларыны-стың арамында харылдааны улам калбартыр дээр боттары-нын чайгылыш чок чүтүлүп 24Д-ниң ХХХИИ сессиянын тө-лөзлекчилери илереткен. Ажы-дучма чурттарынн дем на-тыштыргыла социализмдин делегейге туруштарын быжы-мдарынын эрге-ажыктарына дүштүр турар дээрин амы-ралга баалаткап турар.

Владимир ГЕРАСИМОВ. (ПМА)

алдар-дыр деп онзалап меде-лелен. Ам. стратегтик шаар халдажканын боо-чөсөктер-ини кызматгар дугайында таа совет-америк керге ат салганын соода, бистиң ийи чуртуулуң арамында эң-не аны-буру таламыга кады ажыдажыла улам улуг ужу-дузалык болуп бар чыдар деп, ол чугалаан.

Делегейини баштайгы ху-нүдө беши анда чүс-чүс кө-рүчүлөр чоран. Чүтө совет спортту эвөс, харын СССР-де кижилерин амыралы-нын аны-буру таламын американын улуу-биле со-нутурап турарын дугайы, совет-америк кады ажыда-жылыгы калбартырына, дү-штүрүг чорутуу чымыр-ламышканын быжылганына оларын сонугралдынын ду-ганын херектен баштайгы бижилелдер меделелер деп-теринде көстүп келген.

ӨРТЕКТЕР БЕ ДЭЭН

БУХАРЕСТ. (СЭТА). Аажок агентиледди дыннаканын баузар алырга, Румыния Социалистик Республиканын Курене чоңулаи кылар чүдө-лү чок чорударынын болган автомобиль парынн ажал-дыртын талазы-биле кемелдер дугайында дерек-ти хуздөп алган. Ук деректе дүштүр бепил болган өскө-дөа нефть продуктулар өр-терин бедиткен.

БЕЛГРАД. (СЭТА). ТАПОГ агентиледди дыннаканын баузар алырга, Югославия-нын Эвелелин күсөсөтн ве-чөсн аш-чөсүнн чымык ба-раалыныга өртерин бедиле-дир дугайында штыкынын хуздөп алган. Кымы-тас да-лганыга өртерек 36 хуу, халбеке болган халбе-булка ка-лыгыра өртерек — 10 хуу, ситареттерге болган таламы кымылдарга өртерек — орту-ма-биле 21 хуу бижзеп. Бо-чылдын июль аралында бээр Югославиянын белги болган мазу өртеректери 28 хуу бе-лзеп.

Парладалга херечилеп тур

АЗИАНЫ ХОЛГА АЛЫР ДЭЭШ БЕ

АКШ-тын Индий океанга 5-ки флотту тургузар деп ту-рарына Азияны деншилеги хой-нитизин дүштүр турар деп, «Мердека» деп идионези соду бижзеп. Пентагон Ин-дий океанын төвүндө Диего Гарсия ортудукта элзоп кам-чылар иштинде улуг кем-чаздык шериг тууун кымып турар. Мында америк шериг корабилдерине порт дерек-лери тургузуп, кылар чүтө болган чөсөк скалдарты, сөптөлө мастеркаларын, аар бомбардировщиктер холду-р шөлдү тууду турар.

Базанын тудуу довуула-лаз, мнчаложок АКШ ам бе-зин делегейин ол девице-ринге «күшүн дөгөр» дөн оралдажымынанын кылым турар. Чокта чаз Индий оке-анче америк 7-ки флоттуу ше-риг корабилдер, оон иштинде самолёттар ап чорур «Кон-стеллаин» деп судно кирип келген. Ол отряд болган Чок-ку Чөп чук күрүчелерини эриктинде чогууда доктаа-мал халдынын чорун турар ө-скө беш корабилдер чаз тур-гузар 5-ки флоттуу өскө күжү болу бээр чалдас боор деп, «Мердека» бижзеп.

Пентагонун Индий океан-да ажалдажып турарынын ужуру чугаа-дө-ла америк политикаын Иранга буураш-каны болур деп, ук солун айтылган. Херектин үзүрү болза, чаз Иранын Персид муудулурун чурттарына деле-гей жандары ролду кү-седиринден өтталаны болур.

АК СЕТКИДИГ ДУЗАЛАМЧЫ

ПНОМПЕНЬ. (СЭТА). Совет чызыкты Кампучия Улуу Рес-публикага киргүзүп турар халас дузаламчыны кириштир бээр хой мерг чүдүргөн совет самолёт кампучи найысыла-дын аэропортуна барып холнулкан.

Кампучиянын национал камгаланышканынын чыгыс аай фронтунуң болган Кампучия Улуу Республиканын чызыктын төлөзлекчилери чүттерин хуздөп алышкан, ам-пучияга ак сеткидик болган чогуур үезинде дузаламчыны чедирип турары дээр Совет Эвелелинин Коммунистик партиясына, Совет чызык болган улуска ханы берүп четти-ришкенин илерейлзирер. Чурттуг берге үезинде көрү-зүп турар ол үнелиг дөткимини кампучи улуска мажанд-ла утпас деп, кампучи чызыктын төлөзлекчилери онзалап ме-делзеп.

ЧАВЫРЫЛДЫРЫШКЫН ПОЛИТИКАЫН ХАНЫЛАДЫР ДЭЭШ

ПАРИЖ. (СЭТА). ГДР-ге болган ПУР-га болуунуң чо-раанынын түндөдөдөдө сөт-ки халганын Франциянын даштыкы херектер министри Ж. Франсуа-Поисе илергей-лзеп.

Франциянын Министрлер чоңуелени болган хурага ол министр ГДР-ниң удурук-чулары-биле чугалажыш-кынар ийи күрүченин ара-мында харылааларга чейин алдынган депингени бадит-каны, ол харылааларын, мнчалгы экономикаын бол-ган куудурунн таламын улам мнчалгы калбартыры-нын аралын айтыр аралын берген деп меделелер деп, Парижде парладтыган деп-таламыда чугалаан.

Дүштүрүг чорутуу ча-вырылышканынын политика-ынга кириштир кам ажыл-дакчытын калбартырычы Францианын чүтүкүлө иди-дыг байдал дүштүр турар деп, министр меделзеп.

ПУР-га чорыанынын дуга-йы чугалаан тура, Ж. Фран-суа-Поисе француз-польша харылааларынын онза өкө бай-дамын, ол мшыаш кады ажыдажылыгы калбарты-лыгына салгынын болган экономикаын таламыга сол-дур чыгууга чаз идиин боор деп ийи чызыктын чүткүлүп

аян-торук бадиткаап деп-ме-делзеп. Делегей айтырларын Варшава чугалажканы ча-вырылдырышкын политика-ын уламчылаанын болган ханылаадырын эргежок чо-гуулаанын дугайында Фран-циянын болган Польшанын болгаларынын дөмөйлексөй илереткен.

Дындамыда айтыл турары баузар алырга, Мурнуу-Чөп Азияда дескенер айты-рынын талазы-биле болган делегей конференцияныга француз даштыкы херектер министри бедик үлөзөшкенин берген.

Дескенер айтырын Же-невага чөвуел хурадын түд-көлдө штыкыларын Мур-нуу-Чөп Азияда дүштүрүг чорукту эвөзөдөрине аид бээр деп идегейин даштыкы херектер министри илер-гейлзирер дымалында чуга-лаан. Тийбичини каттап тур-гузар база ол девицеорини кү-рүнө буртууун хамарыш-канын чоругу болган бурун-бу-дун девицеорини бадиткаап хуңдөп көөр апар эргежок чугала политикаын тавары-шып штыкыларын хуңдөп ур-ландан орук ажыттыган ту-рар ужуруг деп, ол чуга-лаан.

(«Мердека» — ПМА)

ДЕМ КАТТЫШТЫРЫЛГА ОРУУ-БИЛЕ

Экономиинги Дузалажыла Чөвуеленин бо чылдын июль 26-дан 28-не чедир бо-луп эртен ХХХИИ сессиясы Чөвуеленин 30 чыл дугу-рунда чорудуп илген ажыл-чорудулганынын түндөдөдө чугалажып көргөш, соци-алистик күрүчелерини кады ажыдажылыгынын ажыктыг чорун ханылаадырыга бол-ган бедиринге оң кириган улуг-хуузуу бедни-биле үнө-лзеп. Харылдажылганы улам быжылгалар, бот-боттарына дузалажырын ам-дөа калбар-тыр, кады ажыдажылганы улам ханылаадыр, чыдыс эл-ти болган сыйры катты-жышымынын дөнтөамал бы-жылгалар деп чыдыс аай чү-түл-биле каттышкын дем кат-тыштырылга чурттары чаа-чаа сорулгаларын боттары-нын мурунуна салгаш, кады ажыдажылганын дертик он чымык чырылкен. Ол эдөр-ге үрө-түндөдө доктаамал харылдааларын, политикага, экономикага, угаан-бадал бол-ган социал амыралыга ни-ти чорутуу ханылаадырынн оруу-дур.

Алды күрүнө — Болгария, Венгрия, Польша, Румыния, СССР болган Чехословакия 30 чыл мурунда эконоиминги Дузалажыла Чөвуеленин үнө-лзеп тургускан. Ам өш-төсөткөндө 10 чурт бар. Бо-ш ГДР-ниң, а оң сөвүндө Молдаун, Кубаның, Вьетнам-нын киргени 24Д-ниң эл-андарын болган хандыкышдар мурун улам улгартыган, ол аны-агы динтерде турар чурттарынн организациы апарган. Оң сессияларына хайгааракчылар болурунун эргенин КУДР, Ангола, Лос, Эвелеин ажылгап турар. Ие-мени Улуу Демократтык Рес-публиканын чызыктын дил-дизин баузар хайгааракчы кыдыр 24Д-ниң ажылыгы

Иемен таланың кирижиниң дугайында штыкынын ХХХИИ сессия хуздөп алган, Чөвуел-ени 21 органын ажылыгы болган 50 ажыг дугуржулга-нын ботандырыныга Югос-лавия кирип турар. Дугур-жулгаларга үндөлзөш, Ирак-бия, Мексика-биле, Финля-ндия-биле 24Д кады ажылдап турар.

Экономиинги Дузалажыла Чөвуеленин хатка кириссэн ак-ийн парус деп баямын Мексика хемияк эринде турар. Шынал-ла бөмбүрзектин эконо-иминги амыралынын кан-ды-дөа чалгыларына быжыг туруштуг дем каттыштырыл-ганынын күчүлүг көрөбленин парустарын төөгүнүң бодуңуң

транспорт харылдааларын хөг-жүдөдөрүн талазы-биле стра-тегтик кол улаанышкынар-ны хаара тууду турар.

Кады ажыдажылганын төвүзү чыл илген тудум улам байлашып келген. Электри дамчыдылганын найгамчык улуг күчүлүг шү-гүм Украинанын Винниця-дан барыш чүтө кызматгар-ны көшкөш, Европада соци-алистик чурттарынн энергия системаларынын дээрбаз Венгрияда барып туудуштур-кан. Кара далайда Ильчичес-биле Варна деп порттары ту-дуртуган паромынын гуд-донтарынын үнү таланыч. Чехословакияда тууду турар атомун В-1 деп электростан-циянын турбинасы ажылда-

чарык болган Куба Респу-бликаның амык электростан-цияны күчүзүн ушүң би-риден ажыр немей улгартты-гарын хандыр кыдыр атомун электростанциялар-нын дериг-хөрсөлдөрүн бу-дурер кооперацияны тургу-сарын, СССР-ге Хмельниця-нын атомун электростанция-нын болган ВУР, ПУР базэ СССР-ге электростанция да-мыларына хөрөн 750 кило-вольт күчөмөшүнүнн элек-три дамчыдар шүгүмү туу-ары төлөлдөп турар.

Ажы-дучма чурттарда бүү-рүп турар хөй эвөс энергия чыргадаттынар продукцияга (унуштар камгалаар химия-тык чүдөлдөр, будуктарга болган чимн үлөтүрүнүң оон-дөа өскө материалдарына) ор-наар химиянын хөй энергия чыргадаттынар продукцияын (аммиакты, метанолду, поли-этиленди) СССР-ге бүүдөрүн бүүдөдөр дугайында, пара-финден мал чими дөмбөлөр бүүдөрү заводту нити күш-биле кады тууар дугайында дугуржулгалар химия болган микробиология үлөтүрүн хөг-жүдөдөрүн дугалаар.

Демир-орук транспортуң талазы-биле дугуржулгалар делегейге ужу-дузалыг эң чугула оруктарын эде дерин-ни болган техника-биле чөп-сегзирин, Совет Эвелелинде Венгрияга болган Чехосло-вакияга кызматгар таварып эртер ийи демир-оруктарын тууларын, чыгыс аай контей-нер системаны улам ийи хажыдарын ирүп турар.

Москва — Варшава — Берлин болган Москва — Бухарест — София углаанышкынарында

арынын эң бедирин — ол со-рулгаларын бирөөн. «Дык хой көрүзүлгөдөдөрүн талазы-биле бистиң чурттарымыс ан-дэ эталонорун тургуду-чулары болбай турар. Бил-чеге ол электриниканын, ма-шина туудушунуң, химия индустриянын хөгжүлдө-зинде чамдык улаанышканы-нарга хамаарып. Ол чүдөдөр талазы-биле муранчы туруш-тарже үнүп болур бис бе? Болбайн аан! Күш-ажылың улустар арамында социали-стик хуваалдын аажок бил-диг сайыраңгаймыткан ту-дум, бистиң ажал-агыйлары-выстың арамында харылда-жыла сыйры болган тудум ол улам дүгөн болур» — деп, эш Л. И. Брежнев чугалаан.

Бүгү чүдөдөр талазы-биле харылдажылганын сайыраңга-ймытар, ажыл-агыйларыны-стың арамында харылдааны улам калбартыр дээр боттары-нын чайгылыш чок чүтүлүп 24Д-ниң ХХХИИ сессиянын тө-лөзлекчилери илереткен. Ажы-дучма чурттарынн дем на-тыштыргыла социализмдин делегейге туруштарын быжы-мдарынын эрге-ажыктарына дүштүр турар дээрин амы-ралга баалаткап турар.

Владимир ГЕРАСИМОВ. (ПМА)

ЭРГЕ-МЕДЕЛ ЧӨКТҮҢ ОРАНЫНДА

Ажык чок чорутуу бедни; деннеи, аарыгар, доктаамал чедир чөсөмөш болган иди-туренин чорук — Каттык-кан Штаттарыны бо социал халаларты чурттуу улуг хоорайларынын негрлер база эртерорканын чурттап турар рай-ондарында эң эле көстүп турар.

ЧУРУКТА: дарзаткан биче-буурай хуздөдөрүн Нью-Йоркта чурттап турар Мурнуу Бронкс районунн бир чурттан-ны. Ажык чок чорук мында 80 хуу чедип турар.

Н. МАКУРИНИНИ фотоу. СЭТА-ның фотохроникасы.

ПАРКТА ӨГ

Чондук херетелд бараан-барынын дегелгенге культу-рарын болган дыштагыта-рында Н. Гастелло аттыг пар-кында ажилдап турар. Ону амылдан, ук дегелгенге жуур-дузамын дутайлы чу-галал тура, Тыва АССР-нин Министрлер Чогуулу-нин Даргазы Ч. Д. Б. Ондар бис-тиң республикада үлетпүр бун-дурга чөлөрүнүн улуус ажил-агынын чугула бараан-барынын бундур таалай-биле кылган бурунгаар ба-зымдарына доктааган, Тыва-нын турт үлетпүрүң өргө-лөлүн сазбарлары амыг үлетпүң удуг, делем кварти-рарына салыр дерт-херек-селдерин бундур үлүрүр-лөөн аныда, малчынарнын өлгөрүнө салыр кылдыр таарыштыр кылган столдары, сандайларын база бундур турарын ол айткан.

Оон бадыткалы — дегелге-де көргүстүнгөн ийи өг. Олар-нын бирөөсүнүн иштине кире бөрөгө, өтүг амыг шагын дерт-херекселдери-биле до-роон, Дуван-орун, соодукту, аптаралар кырында бичекек телөөр... Суттуу база туснай чагыт бунгаар турт үлетпүрүн амыгдакчылары кылган. Аптараларын наас-таан хөлөрүнчү чаражы аа-жон.

Дегелгенге экини амыг-ды, эртини артап кире бөрүвиске-ле, он талакы ха-даны дургаар «Степка» деп гарнитур шойтуң чорукан. Ону Кызылдын мебель фаб-риказы ча бундур эзелен. «Дун» продукциянын херет-делеринин мурунга бараал-гатканы ол. Хой-хой өрөөлү-шестерин ол гарнитур ийи өрөөл байжыга таарыштыр кылган. Оларын тамдыга-рына ном, дитер, өскөдөрлө-гө аял-сава-даа шыжап бо-лур.

Байжың күнжаныга болган удуур өрөөлдеринге са-лыр өт-септи база мында дел-гези. Оларын чапап кылган, дерзини төсөөрүн, көрүш-тү. Ылш оруннар, бичекек сандайлар амыг үлетпү-рүң дүшүкө, Эң баштай-гы көзүңгөн продукцияга ха-таары.

ХАВЫЯ АЛЫГ

Салгы-сырын чорту дун-дааш, Ша-даа четпейн хатче шил-зон, Кара бурут өдүрүгөш, Караңгылап, дөрүй дуг-лаан, Шанактарым үш айт кош, Чалмы киж дүмбей дүне Бар-ла шаанче бурунгаар...

Баар оруун шилгел өрган, Улаан хаттын даажы дун-заан— Угалаң оруун дуглап каап-кан. Шуглак кылган чагы өттүр Шугуран «дым» эртти шымчаан. Шугуа шугуран делде-даа, Шууа боду шырыкса-даа Чалмы киж чаш хар-биле Чаактары дүрбү чораян. Бараан сөөрткен аягтар могаан...

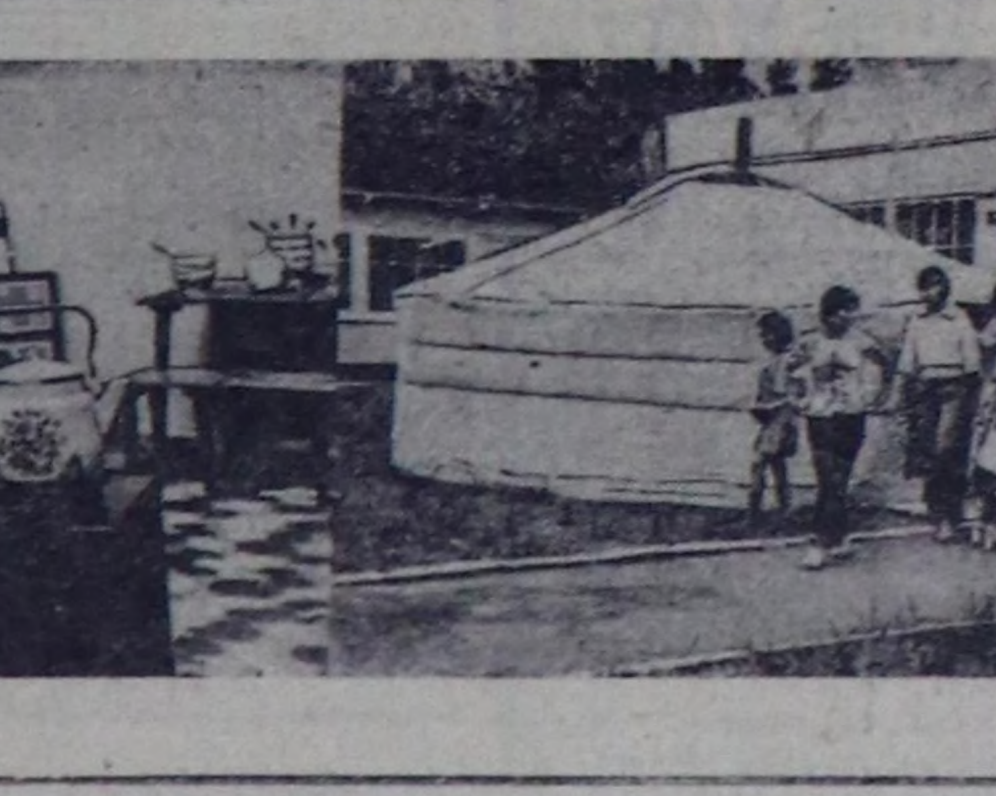
ФБН—филателистер организациясы

Бистяң чуртууаста 250 муң филателистер бар. 282 мил-лион чуртталгалыг чуртка бо сав дима эөөш мышын саткандар. Ытталжон бо туң чула Филателистерни буну-эвеле инвентаризация (ФБИ) кезиңи кылтыр кирген коллекционерини санын көргүзүп турар. Нити-я-биле алырга, почта ми-нистратына мынар туртга миллион-миллион.

ФБН—ол дөргө анык өскөн почта маркалары чырыңче хандылар, дышта-ылганы бо хевирин нити билиңи байыдар-биле душтурерине кийерге ду-залаар хуээлгеңи эки тур-куну культура-тырдыктын организациясы-дыр. Даптын филателистер орга-низациялары-биле байла-дыг харылааларын докта-мал бижылары, дегелге-лер солулары Нитилелдин уставында көрдүгөн.

ФБН «Филателия СССР» деп журияны үндүрүп тур-бар, оон тиражы 100 муң эк-земпляр ажип турар. Ол журияга солун шилгел-лерин билиңи, Нитилелдин дерт-чөргө салбарларнын аныктын дутайлы дына-мың, даптын чуртгалар медаларын парян турар.

Филателист бурту боду-нуң коллекцияныга ховар дзон марнаы тымарын кү-зөөр. Ындыг маркалар совет филателистерни чымдыла-рында бар. Москвачылар С. Блахманин, Б. Каминский-нин, Одесса чурттуг И. Мо-розовтун болган өскөдөрлө-гө делекциялары дегелге-ниң кой-хой конурстарына аамды медальдар болган тускай шапкалар-биле дем-делеттениген.

Метал болбаардырмың, будук зоодун кылмың аралары солгадан салааче дамчып келген. Ус-шөөрлеринч бирозин— Валентина Венебиктоина Ко-евина дээр. Оон кылган шы-мыраш ойнаарктары мага-линерде эндерин, оларын чула бичи уруулар эвес, а улау улау бесим соора көр-бес. (СЭТА-нын корр.). Курск.

Ортаакы вектер металлургиясы

Республиканың эртеңгер академияның тогуз инсти-тудунун эртеңгерини Х—ХII өскөдөр Кыргыздын де-вискээрине металл бунуру-гези турган дел мыды туң-гелес келгенер. Иссик-Куль хөлдүң эрик кыдында Сары-Булуң зоо-райа казымынлар кылал турган, делер рудалы эил-

Техника ховар турган. Дүмбей дунуң карангымы, Дүвү шуурган чалмылар-бас Эрес сорун чалгы кылган Экер эрин тайыштырган Чогуу арын — Хавыялай-Чогуу арын — Хавыялай. Алдан ханын амыр баскан Арайыста чурттал чорур. Араачи амык шаан. Амак киж төөгүн орда, Аралакыр аас-кежиңи Автор мэр таарымшкан. Уле-инше удуң кидип, Ужен еес чыл сарыгааш-тын «Алдарым-ла салдым» деп Ата дедир бараан болган. Часаң, намың шапкала-рын Шаа-биле ап-даа келген. «Хүндүлелдин Демдө» орден Күлер хөргөн каастан чо-руур. Салтакчыга дагдымыңы Чагай кижин улап кылган. Оран-чуртка хостап чарлап Онтайрынын чагыды боор Буура башты өбө киж Мурун орто мөгөйгөн мен.

ӨРТЕГДЕ...

Мээң өртүн уруум балык-таарында дима ычан. Бичининде-ле мээң-биле кады чоруп тургаш, лат-ла өрөөнүн налган. Бичангаар ургучу кады балыкташ бис.

Бир натап балыктап че-раш, элдеп «балы» көр-гөн бис. Сарыг-Булуң деп чөгө балыктап чор бис. Хөнертен хеминиң ол ча-рында уруум ныйгыра берди.

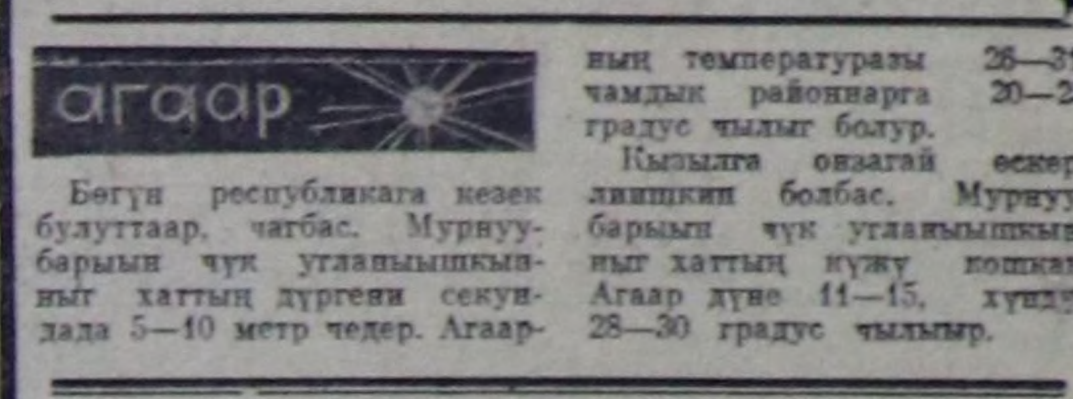
Халың чеде бергеш, төп-тап көрдүм. Натаның балы-боор. Уруунуң көр-гөн «балы» өртегедө өү-рөк өгү болду. Уруумга чугалаалым.

Балык эвес-тир. Вауер өгү узун сингенге орашкан, өртеп каан аяг шыжап, туруп бергини ол-дур. Өртегедө өүрөк өг-лү аажок делден, чүткүп турарын эскерип каан мен. Хөкүкүнү адырп салбас болза хоржок.

Дүрген не адырпы салыпталы, ачай! — дидир. «Балыктын» өртегид алган чери аажок эрем, эл адаа, ханызы көчүг болду. Хөвим уштуп наапнаш, зитип кирдим. Чөдө бер-геш, өртегед өүрөк өг-лүңү өрттэн үзө сол алгаш, кураг чөргө үндүрүп келгеш, салып чорудупкан бис. Ваураэвс өгү хөмиңиң куду аштип батнаш, өвөр-үгө чөдө бээрге, адашкылар аажок өвөрзөн бис. С. САРЫГ. Каз-Хем район. Бүрөн-Хем. М. ЕРЕМЯНЦ. СЭТА-нын корр. Арал, Армян ССР.

телевидение

ИЮЛЬ 28-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН 10.00—«Ев», Информастыг программа. 10.40 — ССРЭ Уаустарынын 7-ги чайыг спар-такнадамынч хүн демделэди. 11.05—«Шевер хөдөр». 11.35—«Салгер, ада-нелер». 12.05—Москваңың Курүүлениң ивнги үр үчүлөөсүнүн өөл-көвирти. 12.45—«Советтер болган амыдырал». 13.15—«Эртенги почта». Музыканың программа. 13.45—«Музей-лерде болган делегге азы-дыр», «Кун-ажыга адыр». Магнитотасканың 50 чымды-га тураскаткан Буну-эвеледиңиң чурк дегелгенге. 14.10—«Сюртотот» тиражы. 14.25—«Кадимшы» программа-ның почтама. Дамчыдылган эми Ю. В. Белятинскаа чо-руулар. 15.10 — Урууларга фильм. «Чай хөй эрткен».

КИНО

ИЮЛЬ 28-ТЕ «НАЙРАЛ»: «Орчу» 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40, 21.00 шактарда. «ПНОПЕР»: «Кинчымзы» 9.40, «Назы четинер» 11.40, 13.05, 15.00, «Генри VIII бо-лош оон ады кадайы» 17.00, 19.00, 21.00 шактарда.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭННЕРГЕ

АЛТАЙНЫҢ КӨДӨЭ АЖЫЛ-АТЫН ИНСТИТУДУ 1979 — 1980 өөргөдөгө ты-лында дараамды факультет-терин студенттер хуээп адыр: Агрономия факультеди — деди мергежилди специа-листер — эртеңгер агро-номияны белеткээр. Зоология факультеди — деди мергежилди специа-листер — зоологияларын белеткээр. Ветеринария факультеди — мал ачыктың белеткээр. Экономика факультеди — көдө ажил-агы бундуртүр-үнүн экономика-органдашым болган көдө ажил-агыда бундуртүр үчүдүнүн талаам-бине экономика деп көдө ажил-агынын экономистерин белеткээр. Көдө ажил-агы механика-адымның факультеди — кал-бак проффандын инженер-ме-ханяктерин белеткээр. Гидрометеорология факуль-теди — гидрометеорология тала-ам-биле инженер-гидротех-нистерин белеткээр. Факультеттерге өөренири-ниң хуусалы; агрономия фа-культетинде — 4 тыл 7 ай; зоо-инженер факультетинде 4 тыл 9 ай; ветеринария фа-культетинде, көдө ажил-агы механикадымның болган гидрометеорология факультетте-риге — 5 тыл; экономика-ор-ганизақты тускы эртеңгер же-дип алырга 4 тыл 7 ай, бух-галтер үчүдүнүн талаам-биле экономика тускы эртеңгер же-дип алырга — 4 тыл 3 ай. Бот-өөредилетпү факуль-тетке 5-тен 6 тыл чедир өө-рөң.

Хуээп алырдың дүрүмү буугаар институтка кирип алыр. Институтка кирерин күзөө-нөр ортукам шюоламч тем-чая-биле шыгалда дуугаар: зоонженер, ветеринария болган агрономия факультет-теринге — биологияга, хими-яга, физикага (аас-биле), орус тилге болган литературага (сочинение); экономика фа-культетинге — математикага, биологияга болган география-га (аас-биле), орус дыла болган литературага (сочинение); механикада болган гидрометеорология факультет-теринге — математикага (би-зил-биле болган аас-биле), физикага (аас-биле), орус дыла болган литературага (сочинение). Шыгалдалары ССРЭ-ниң Дюди болган ор-тукам тускы өөргөдөгө ми-нистерствонун бундуртүр программаларын бунгаар чо-руулар.

Шуут өөренирия күзөө-нөриңи бундуртүрүмүзүңиң июль 20-ден июль 30-ге че-дир хуээп алыр, шыгалда-лары август 1-ден 20-ге че-дир чорудар. Бот-өөредиле-тин факультеттерге кирерин күзөөнөрүң бундуртүрүмүзүңиң октябрь 1-ден январь 15-ке чедир хуээп алыр, шыгалдаларын январь 1-ден февраль 15-ке чедир чорудар. Шуут өөренирия-биле ин-ститутка киргенерин айла 40-45 рубль чөмчөөдөгө стипендия-биле хандылар. Институтта ректорунга бундуртүрүмүңиң дараамды документтерин комар: орту-кам өртемнин дугайында документ (боду-биле), соолга ажалдап турган черинде характеристика, ажил ста-жының дугайында шыжапта азм өөрөңи турган черинде (күн-ажыл дөңгөрүнүн уш-та бичиле), 3X4 см хөм-чөөдөг дөрт фото-чурук, № 286 майка буугаар ачык шыжаптаган, паспорт, ше-рег билеңи, кияр бижидиле хөрөчөлөлү боду экең көр-гүзөр. Документтерин дараамды-да адрес чорудар: 667000, Кызыл хоорай, Ленин кудум-чуу, 30, Көдө ажил-агы министрствонун, кадрлар кил-дисин.

Соңуурактарга

Ховар тыгыш

Новгородтун тогуз-эргилте-тура мусей-заповедниңиниң фондузунан тымылган «Евросейаб» дөрт чус чыл ажыг намынны. Ады чус эрчиндерин тургустунган ол үндүрүлгө 1554—1564 чылдар-да Новгородка чула он эк-земпляр санын кылдыр пар-лааттын. Биске чедир оон чула чөгөс экземпляр ко-даплаттын арканы ол. Ус номну парлап кижин-билдирмис. А үжүктөр сил-барлекчелериниң аттары бил-динер: ол дөргө Восток Ни-

Шыгыраш дой

Дой-доуурактам кылган дүрүрүн көргөш, мадап тамка сөк: ол каас-кока, чаймыс болган хөлдү ойнаарктарын Лиева район-нун Кожла суурда кылма ту-рар. Ол ойнаарктар дөргө-чатпаның, чараш ачыгаш-тар болган куштар-дыр. Чоң-нуң чогадыла ус-тыгыжи-

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун орманчыларынын 2-35-24, 2-31-75, редакторун кылдырарын 2-37-13, орманда 2-31-75, кудумчуу 2-31-75, редакторун 2-23-33, секретариатын 2-23-33, партияга амылдар болган совет туртуу кылдырарын 2-27-17, орманда 2-21-47, уштур кылдырарын 2-22-64, чага кылдырарын 2-41-27, информативия кылдырарын 2-20-60, корректорларын 2-21-41, бухгалтерияны 2-12-45, солун кылбай барганда 2-32-75 телефонче долгаар.